

Programområde for landbruk - Læreplan i felles

programfag Vg3

Fastsatt som forskrift av Utdanningsdirektoratet 8. februar 2008 etter delegasjon i brev av 26. september 2005 fra Utdannings- og forskningsdepartementet med hjemmel i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) § 3-4 første ledd.

Gjelder fra 01.08.2018

Gjelder til 31.07.2022

Formål

Landbruk er en næring med stort mangfold og lange tradisjoner. I et moderne samfunn stilles det store krav til yrkesutøvere i landbruket på områder som vedrører kvalitet, miljø og bærekraftig utvikling.

Felles programfag skal legge grunnlag for profesjonell yrkesutøvelse som agronom med ansvar for arbeid i landbruksbedrifter. Felles programfag skal bidra til å utvikle allsidig kompetanse om både konvensjonell og økologisk drift, der sammenhenger mellom biologisk produksjon, naturens tålegrenser og menneskelig aktivitet står sentralt. Felles programfag skal fremme kunnskap om hvordan normer i arbeidslivet, regelverk, sikkerhets- og miljøtiltak og kvalitet på prosess og produkt setter rammer for yrkesutøvelsen. Felles programfag skal vektlegge bærekraftig forvaltning og sammenhenger mellom ulike typer landbruksproduksjon, ressursgrunnlag, ressursforvaltning og økonomisk utbytte. Felles programfag skal bidra til kompetanse som grunnlag for å delta i utvikling og omstilling av yrket og vurdere valg av økologiske eller konvensjonelle driftsmetoder i lys av dette. Felles programfag skal fremme kompetanse i etablering av nye næringsveier og yrker knyttet til landbruk i vid forstand. Felles programfag skal legge grunnlag for videre utdanning og videre kompetanseheving i tråd med prinsippene om livslang læring.

Opplæringen skal legge til rette for at eleven kan utvikle ferdigheter basert på fagkunnskap og forståelse for natur- og ressursforvaltning. Opplæringen skal stimulere til kreativitet og tverrfaglig tenkning. Opplæringen skal vektlegge samarbeid med landbruksnæringen lokalt og legge til rette for at eleven kan utvikle selvstendighet gjennom praktiske aktiviteter. Videre skal opplæringen legge til rette for at eleven kan planlegge, utføre og lede arbeidsoppgaver, samarbeide med andre og ivareta miljø, etikk og dyrevelferd.

Fullført og bestått opplæring fører fram til yrkeskompetanse. Yrkestittel er agronom.

Struktur

Felles programfag landbruk består av tre programfag. De tre programfagene utfyller hverandre og må ses i sammenheng. I tillegg til felles programfag skal elevene på Vg3 landbruk velge to valgfrie programfag.

Oversikt over felles programfag:

Årstrinn	Programfag		
Vg3	Plante- og husdyrproduksjon	Utmark og kulturlandskap	Gårdsdrift

Beskrivelse av programfagene

Plante- og husdyrproduksjon

Programfaget omfatter ulike typer plante- og dyreproduksjon med tilhørende teknologi og anlegg, jordkultur og miljø. Programfaget utdyper sammenhenger mellom innsatsfaktorer, økologi, menneskelig aktivitet, ressursgrunnlag, produktkvalitet, økonomisk utbytte og livsprosesser hos dyr og planter. Sikkerhet, kvalitet og krav til utførelse på riktig tidspunkt er en del av programfaget. Videre dreier det seg om sikringsarbeid, regelverk innenfor helse, miljø og sikkerhet og dokumentasjon. Økonomiske forhold knyttet til valg av teknologi i landbruksproduksjon inngår i programfaget.

Utmark og kulturlandskap

Programfaget omfatter produksjon, skjøtsel og næringsaktivitet med utgangspunkt i skogbruksplan, utmarksplan og andre plandokumenter. Videre omfatter det risikovurdering og sikkerhet i yrkesutøvelsen. Sammenhenger i økosystemene og prinsipper for forvaltning og bruk av naturressurser inngår også i programfaget. Videre omfatter det saksgang, ansvarsfordeling og sentrale virkemidler i naturforvaltningsarbeidet. I dette inngår konflikter om arealbruk og hvordan slike konflikter identifiseres og håndteres. Gårdsanleggets plass i kulturlandskapet, kulturminner og biologisk mangfold er en del av programfaget.

Gårdsdrift

Programfaget omfatter bærekraftig forvaltning av verdier, produksjonsapparat og naturressurser på en gård ut fra hensyn til økonomi, biologi, økologi, regelverk og etiske prinsipper. I dette inngår planlegging og drift av næringsvirksomhet ut fra hensynet til flerbruksinteresser og til natur- og kulturgrunnlag. Videre dreier det seg om innovativ tenkning knyttet til eksisterende og ny næringsvirksomhet. Forretningsplaner med utgangspunkt i lokale ressurser og rammevilkår, og regelverk knyttet til gården som bedrift er en del av programfaget.

Timetall

Timetallene er oppgitt i enheter på 60 minutter.

Vg3

Plante- og husdyrproduksjon 337 årstimer

Utmark og kulturlandskap 140 årstimer

Gårdsdrift 168 årstimer

I tillegg må elevene velge to valgfrie programfag på totalt 280 årstimer.

Grunnleggende ferdigheter

Grunnleggende ferdigheter er integrert i kompetansemålene der de bidrar til utvikling av og er en del av fagkompetansen. I landbruk forstås grunnleggende ferdigheter slik:

Å kunne uttrykke seg muntlig i landbruk innebærer å forklare og begrunne valg og presentere produksjonsprosesser og produkter for kunder og myndigheter. Det betyr også å ta del i diskusjoner om produksjonsmetoder, beskrive arbeidsoppgaver og instruere andre.

Å kunne uttrykke seg skriftlig i landbruk innebærer å presentere prosesser og produkter. Det betyr dessuten å dokumentere ulike typer produksjoner i tillegg til egen aktivitet knyttet til produksjoner.

Å kunne lese i landbruk innebærer å bruke arbeidsinstruksjoner, planer, bruksanvisninger, HMS-datablader og faglitteratur. Videre betyr det å orientere seg i regelverk og kvalitetskriterier, følge med i debatter om næringen og næringsinteresser i dagspresse og andre medier.

Å kunne regne i landbruk innebærer å bruke tall og beregninger i planlegging, gjennomføring, dokumentasjon og analyse av ulike typer produksjoner. Det betyr også å utarbeide og forstå tabeller, diagrammer og enkel statistikk og utføre kalkulasjon.

Å kunne bruke digitale verktøy i landbruk innebærer å presentere produkter og produksjonsprosesser, tilrettelegge for regnskapsføring, og innhente og utveksle informasjon. Videre betyr det å bruke programvare for oppfølging av husdyrbesetninger, hente værobservasjoner fra Internett, bruke digitale kart og benytte digitale instrumenter til planlegging og optimalisering av produksjoner.

Kompetansemål

Plante- og husdyrproduksjon

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- planlegge, utføre og vurdere ulike typer landbruksproduksjoner i tråd med gjeldende regelverk, standarder, kvalitetssystemer og krav til dokumentasjon
- planlegge, utføre og vurdere stell av jord og planter ut fra hensyn til økologi, jordkultur og plantekultur i minst to ulike typer planteproduksjoner

- planlegge, utføre og vurdere stell av dyr ut fra hensyn til avl og fôring, anatomi, fysiologi, etologi og dyrevelferd innenfor minst to ulike typer husdyrproduksjoner
- identifisere symptomer på mistrivsel, skader og vanlige sykdommer hos planter og dyr og iverksette relevante tiltak
- planlegge og utføre arbeidsoppgaver til riktig tid og tidspunkt ut fra optimalisering av kvalitet og produksjonsutbytte
- bruke digitale varslings- og informasjonssystemer i ulike typer landbruksproduksjoner
- arbeide selvstendig og veilede andre om utførelse av arbeidsoppgaver og bruk av teknisk utstyr
- bruke traktor, maskiner, redskaper og annet utstyr i tråd med gjeldende regelverk og utføre feilsøking og enkle reparasjoner
- innhente informasjon om og beskrive kvalitetskrav, leveringsmåter og leveringsbestemmelser innenfor plante- og husdyrproduksjon
- vurdere risiko og beskrive tiltak for å ivareta arbeidsmiljø, helse og sikkerhet
- planlegge, gjennomføre, dokumentere og revidere helse, miljø og sikkerhetssystemet i en enkeltproduksjon
- planlegge og utføre brannverntiltak, bruke brannslukkingsutstyr og følge nødprosedyrer ved ulykker etter gjeldende regelverk
- analysere driftsresultat og gi råd om forbedringer i landbruksproduksjoner

Utmark og kulturlandskap

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- utføre arbeidsoppgaver knyttet til skjøtsel, bruk og høsting i skog, utmark og kulturlandskap
- beskrive og bruke planer for drift og skjøtsel av skog, utmark og kulturlandskap ut fra hensyn til økologi og bærekraftig forvaltning
- kartlegge vegetasjon og gi eksempler på ulike landskapstypers betydning for landskapsbildet og som leveområde for planter og dyr

- gjennomføre tiltak som kan bidra til ønsket utvikling i et landskapsområde
- påvise naturlige og menneskeskapte endringer i utmark og kulturlandskap
- bruke og vedlikeholde redskaper og utstyr knyttet til skjøtsel og høsting i henhold til gjeldende regelverk
- beskrive muligheter for flerbruk av utmark og kulturlandskap, kartlegge brukerinteresser og rettighetshavere i området og gjøre rede for mulige interessekonflikter
- påvise og ivareta kulturminner i utmarks- og kulturlandskapsområder etter gjeldende regelverk
- beskrive anlegg og bygninger og utføre skjøtselstiltak i tråd med ønsket utvikling av kulturlandskapet

Gårdsdrift

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- forvalte gårdens ressurser etter planer og regelverk, økologi og etiske prinsipper med tanke på økonomisk resultat
- beskrive regelverk og prosedyrer i forbindelse med eierskap, leie, forpakting, kjøp og overdragelse av landbrukseiendom
- beskrive og vurdere samvirke og andre vanlige selskaps- og samarbeidsformer i landbruket og innen omsetning og foredling
- arbeide etter regelverk og avtaler som regulerer arbeidsforhold i landbruket, og gjøre rede for arbeidsgiverens og arbeidstakerens plikter og rettigheter
- beskrive faglige organisasjoner og kompetansehevingstiltak i landbruksnæringen
- gjennomføre økonomistyring for en landbrukseiendom i henhold til regelverk og standarder
- utarbeide forretningsplan for en næringsaktivitet i landbruket, beskrive oppstart, drift og avvikling av denne
- utarbeide og justere driftsplaner for en landbruksvirksomhet med hensyn til flerbruksinteresser og lokalt natur- og kulturgrunnlag

- utarbeide og bruke miljøplaner for gårdsbruk
- gjøre rede for offentlig virkemiddelbruk i landbruket og støtteordninger til ulike produksjonstyper, miljøtiltak og investeringer
- vurdere behovet for forsikringer på en gård, sammenlikne ulike forsikringsvilkår og forklare betydningen disse har for driften av gården
- planlegge og gjennomføre tiltak for energiøkonomisering på en gård og drøfte muligheter for bruk av fornybar energi
- utføre arbeidsoppgaver i landbruket på en ergonomisk riktig måte

Vurdering

Vg3 landbruk

Bestemmelser for sluttvurdering:

Standpunktvurdering

Programfag	Ordning
Plante- og husdyrproduksjon Utmark og kulturlandskap Gårdsdrift	Eleven skal ha standpunkt karakter i hvert av programfagene.

Eksamen for elever

Programfag	Ordning
Plante- og husdyrproduksjon Utmark og kulturlandskap Gårdsdrift	Eleven skal opp til en tverrfaglig praktisk eksamen hvor de felles programfagene inngår. Eksamenen blir utarbeidet og sensurert lokalt.

Eksamen for privatister

Programfag	Ordning
Plante- og husdyrproduksjon	Privatisten skal opp til en skriftlig eksamen i programfaget. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt.
Utmark og kulturlandskap	Privatisten skal opp til en skriftlig eksamen i programfaget. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt.

Gårdsdrift	Privatisten skal opp til en skriftlig eksamen i programfaget. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt.
Plante- og husdyrproduksjon	Privatisten skal opp til en tverrfaglig praktisk eksamen i disse felles programfagene. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt.
Utmark og kulturlandskap	
Gårdsdrift	

De generelle bestemmelsene om vurdering er fastsatt i forskrift til opplæringsloven.